

10 Van Echtenplein

Locatie 10 Van Echtenplein bestaat uit een parkeerplein in het zuiden. Ten westen van het plein zijn winkels en het noorden is eveneens bebouwd. In het uiterste noordoosten is een binnenplaats aan de Kleine Kerkstraat. De locatie wordt doorsneden door de Van Echtenstraat. De zuidelijke begrenzing wordt gevormd door de Bentincklaan. Het terrein heeft een grootte van 0,7 hectare.

Figuur 12. Hoogeveen, Locatie 10 Van Echtenplein: de foto is genomen vanaf de zuidwesthoek van het parkeerplein in de richting van het noordoosten.

2. Bureauonderzoek

2.1 Bronnen

Tijdens het bureauonderzoek is de bestaande relevante kennis van de onderzoekslocatie verzameld. Daartoe zijn de in Tabel 2 weergegeven bronnen geraadpleegd, waarbij vooral de gegevens uit het in 2006 uitgevoerde bureauonderzoek zijn gebruikt (Vissinga & Jelsma 2006). Deze gegevens zijn hieronder samengevat en waar nodig geactualiseerd². Aan de hand van het bureauonderzoek is een archeologisch verwachtingsmodel opgesteld.

Tabel 2: Hoogeveen, Bebouwde Kom: gebruikte bronnen en kaarten.

Actueel Hoogtebestand Nederland
ANWB, 2004. <i>Topografische Atlas Drenthe 1:25000</i> . ANWB bv, Den Haag, p.62.
Centraal Archeologisch Archief (CAA) en Centraal Monumenten Archief (CMA) van de Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten (RACM) [ARCHIS].
Indicatieve Kaart Archeologisch Waarden (IKAW).
Kwaliteitsnorm voor de Nederlandse Archeologie (KNA) versie 3.1. College voor de Archeologische Kwaliteit (www.sikb.nl).
Nijland, G., R.J. de Lange en J.C. Smittenberg 1982. <i>Milieukartering Drenthe 1974-1978. III Fysische Geografie. Bijlage II: Fysisch Geografische Kaart van Drenthe schaal 1:50000</i> . Rapport Provinciale Planologische Dienst van Drenthe, Assen, blad 5.
Rappol, M. 1992. <i>In de Bodem van Drenthe. Geologische Gids met Excursies</i> . Lingua Terra, Amsterdam.
Rijks Geologische Dienst, 1979. <i>Geologische Kaart van Nederland 1:50000. Blad 17 West Emmen</i> . Haarlem, Rijks Geologische Dienst, Haarlem.
Stichting voor Bodemkartering, 1978. <i>Bodemkaart van Nederland 1:50000. Blad 17 West Emmen</i> . StiBoKa, Wageningen.
Stichting voor Bodemkartering, 1978. <i>Geomorfologische Kaart van Nederland 1:50000. Blad 17 en 18 Beilen/Roswinkel</i> . StiBoKa, Wageningen.
12 Provinciën 2006/2007. <i>Atlas van Topografische Kaarten. Nederland 1955-1965</i> . Uitgeverij 12 Provinciën, Landsmeer, k.90.
12 Provinciën. 2005. <i>Luchtfoto Atlas Drenthe 1:14 000</i> . Uitgeverij 12 Provinciën, Landsmeer, p.163.
Uitgeverij Nieuwland, 2006. <i>Grote Historische Topografische Atlas ±1898-1928. Drenthe 1 : 25 000</i> . Uitgeverij Nieuwland, Tilburg, k.239, 256.
Versfelt, H.J. & M. Schroor, 2001. <i>De Franse Kaarten van Drenthe en de Noordelijke Kust. 1811-1813</i> . Heveskes Uitgevers, Groningen/Veendam, k.17.
Versfelt, H.J. & M. Schroor, 2005. <i>De Atlas van Huguenin: Militair-topografische Kaarten van Noord-Nederland 1819-1829</i> . Heveskes Uitgevers, Groningen/Veendam, k.61.
Versfelt, H.J. 2004. <i>Kaarten van Drenthe 1500 - 1900</i> . Heveskes Uitgevers, Groningen.
Vissinga, A. & J. Jelsma. 2006. <i>Een Archeologisch Bureauonderzoek voor de Bebouwde Kom van Hoogeveen (Dr.)</i> . De Steekproef 2006-03/16. Zuidhorn.
Wolters-Noordhoff Atlasproducties, 1990. <i>Grote Historische Atlas van Nederland deel 2: Noord-Nederland 1851-1855, schaal 1:50000</i> . Wolters-Noordhoff, Groningen, k.94.
Watwaswaar.nl

2 Wegens de vertekening door de hoogten van de gebouwen is de AHN-kaart buiten beschouwing gelaten.

2.2 Fysische geografie (KNA 3.1 LS04)

De tien locaties in Hoogeveen zijn op de geomorfologische, de fysisch-geografische kaart en de bodemkaart niet gekarteerd wegens ligging binnen de bebouwde kom. Hieronder volgt daarom een korte, niet gedetailleerde beschrijving van de bodem van Hoogeveen. Voor meer details wordt verwezen naar het eerder uitgevoerde bureauonderzoek (Vissinga & Jelsma 2006).

Geomorfologisch gezien ligt Hoogeveen grotendeels in een veenkoloniale ontginningsvlakte die zich naar het noordoosten, oosten en zuidoosten uitstrekt. Over het algemeen is deze ontginningsvlakte relatief laaggelegen, behalve in het noordoosten (classificatie geomorfologische kaart respectievelijk 2M44 en 2M45). Hoogeveen ligt ten zuidoosten van een beekdal, deels met veen (classificatie 1R4 en 2R5). Ten zuidwesten van het dorp ligt het uiteinde van een lage stuwwal van gestuwde grondmorene (classificatie 3K9 en 3L2a).

Volgens de fysisch-geografische kaart ligt ten oosten en zuiden van Hoogeveen een afgeveende vlakte, ontstaan door veenvorming, veenafgraving en/of ontginning met minder dan 40 cm restveen binnen 80 cm onder het maaiveld en grondmorene tussen 40 en 120 cm diepte (classificatie Ov4g). Ten noordwesten is de bodem gevormd onder invloed van stromend water (de Echtenerstroom). Dit gebied bestaat uit een beek- en veenafzetting (classificatie Fol1 en Fl1o).

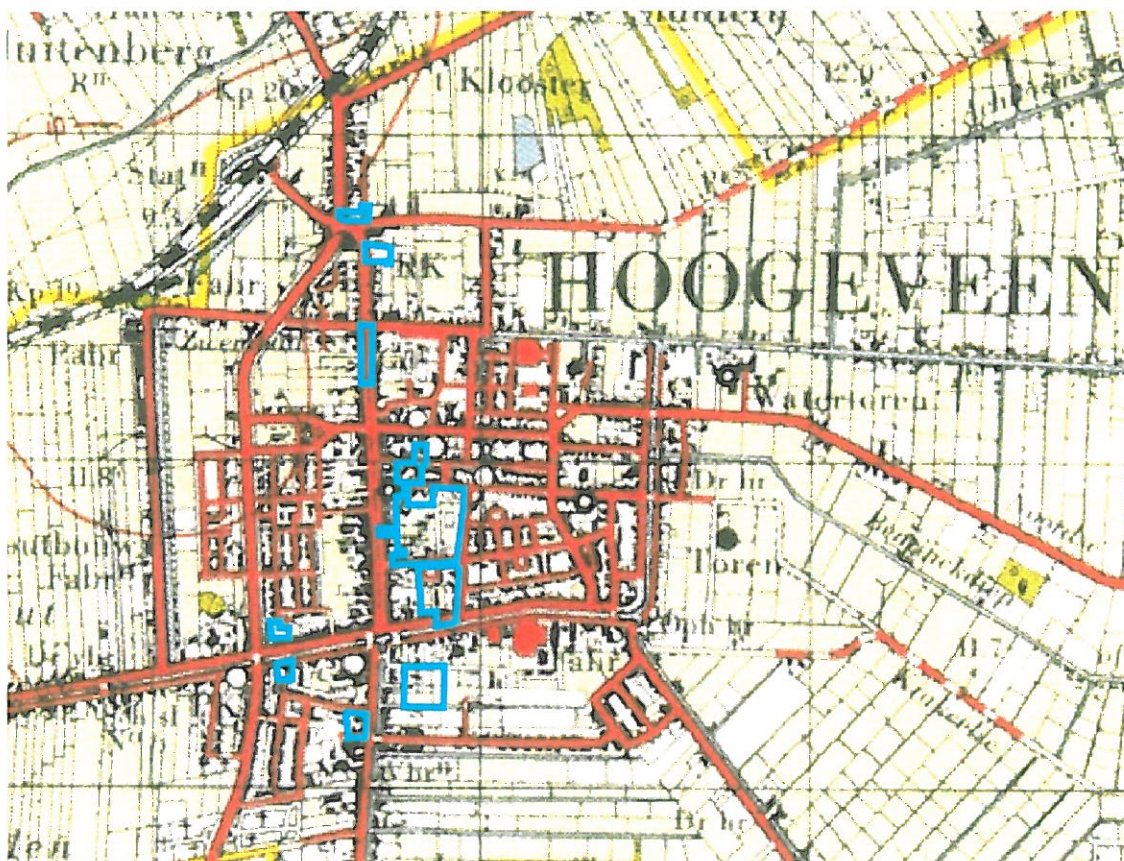
Ten noordoosten en zuidwesten van Hoogeveen bestaat de bodem voornamelijk uit een veldpodzolgrond met lemig fijn zand en keileem beginnend tussen 40 en 120 cm beneden het maaiveld en met een dikte van tenminste 20 cm (classificatie bodemkaart Hn23x). Hier komen ook moerige podzolgronden met een veenkoloniaal dek en veengronden met zand met een humuspodzol ondieper dan 120 cm onder het maaiveld (classificatie respectievelijk iWp en iVpx). Ten zuiden en zuidwesten van Hoogeveen komen eveneens podzolgronden en veengronden (al dan niet met een humuspodzol) voor. Ten noordwesten van Hoogeveen bestaat de bodem uit een moerige eerdgrond met een moerige bovengrond op zand en uit een madeveengrond met zand zonder humuspodzol, ondieper dan 120 cm (classificatie respectievelijk fvWz en faVz).

Tabel 3: Hoogeveen, Bebouwde Kom: overzicht van de ARCHIS-meldingen (voor de dateringen wordt verwezen naar Appendix I en voor de ligging naar Appendix II).

ARCHIS-nrs	RD-coördinaten	Omschrijving	Datering
CAA 410761/17DZ-8	230,000/526,500	Afgegraven veen met redelijk intacte podzolbodem op keileem. 3 fragmenten vuursteen-afval; 1 ijzeren spijker en 1 pijpsteel	paleolithicum-ijzertijd; nieuwe tijd

2.3 Archeologie (KNA 3.1 LS04)

Binnen de tien onderzoekslocaties zijn in het verleden geen meldingen gedaan van vondsten of archeologische terreinen aan het Centraal Archeologisch Archief (CAA) en het Centraal Monumenten Archief (CMA) van de Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten (RACM). In de bebouwde kom van Hoogeveen is slechts één melding gedaan. Dit betreft bewerkt vuursteen uit de steentijd/ijzertijd en recent materiaal [ARCHIS-nummer 41061]. Voor meer details en gegevens over de ligging wordt verwezen naar Appendix II en Tabel 3.

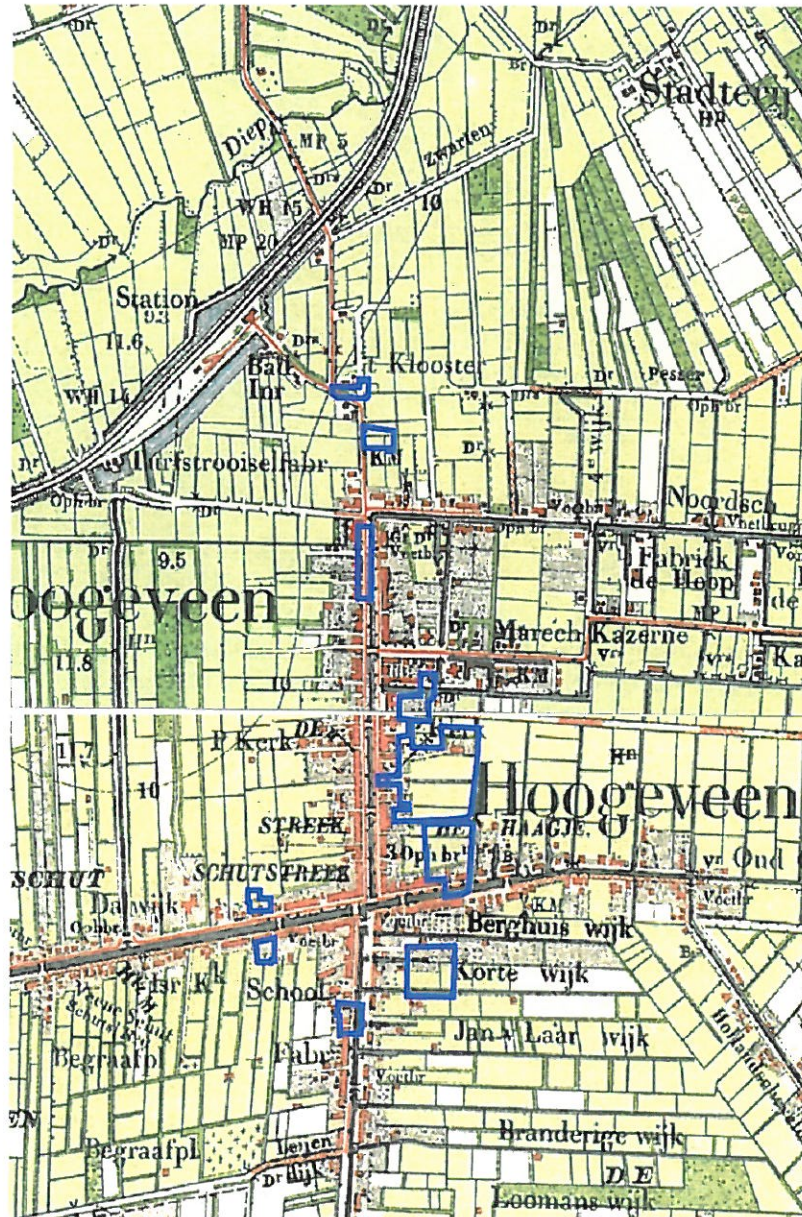

Figuur 13: Hoogeveen, Bebauwde Kom: detail uit de historische atlas van 1955-1965. De ligging van de tien locaties is met lichtblauwe lijnen aangegeven. Voor de nummers van de verschillende locaties wordt verwezen naar Figuur 2.

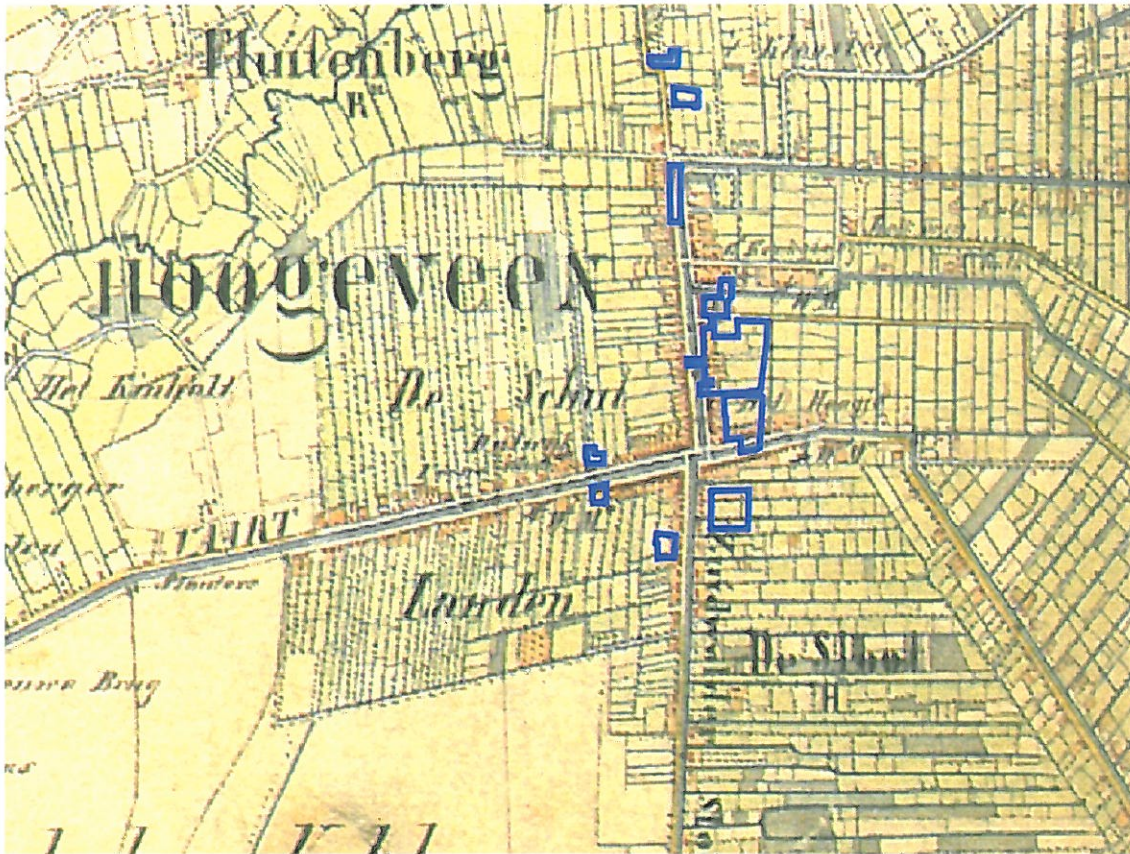
2.4 Historische geografie (KNA 3.1 LS03)

Het dorp Hoogeveen is in 1636 gesticht. Hiervoor bestond het gebied uit ondoordringbare veengebieden. De figuren 13 tot en met 16 geven details weer van historische kaarten met de ligging van de tien onderzoekslocaties

erop aangegeven. Figuur 13 geeft de situatie weer uit de periode 1955-1965. De meeste locaties zijn net als tegenwoordig bebouwd. *Locatie 2 Brinkstraat* bestond toen nog uit grasland en hetzelfde geldt voor het grootste gedeelte van *Locatie 5 Beukemaplein*. In het noordelijke deel van *Locatie 6 Alteveer* stond in deze tijd een gebouw, dat ten tijde van het veldonderzoek reeds gesloopt was.

Figuur 14: Hoogeveen, Bebouwde Kom: detail uit de historische atlas van 1898-1928. De ligging van de tien locaties is met blauwe lijnen aangegeven. Voor de nummers van de verschillende locaties wordt verwezen naar Figuur 2.

Figuur 15: Hogeveen, Bebouwde Kom: detail uit de historische atlas van 1851-1855. De ligging van de tien locaties is met blauwe lijnen aangegeven. Voor de nummers van de verschillende locaties wordt verwezen naar Figuur 2.

Figuur 14 laat een uitsnede van een historische kaart uit het begin van de 20^e eeuw zien. *Locaties 2 Brinkstraat* en *8 Reviusplein* bestaan in de tijd uit weiland. *Locatie 7 Schutstraat* bestaat deels uit weiland maar is in het noorden bebouwd. *Locaties 1 Stationsstraat* en *6 Alteveer* zijn bebouwd. *Locatie 3 Park Dwingeland* is in het gehele noorden en westen bebouwd, ook het noordoostelijke deel wat tegenwoordig deel uitmaakt van het park. De *locaties 4 Kaapplein* en *5 Beukemaplein* zijn grotendeels weiland met bebouwing respectievelijk in het zuiden en noorden. *Locatie 9 Hoofdstraat Noord* bestaat in deze periode niet alleen uit twee wegen, maar de latere groenstrook was toen een smal kanaal. *Locatie 10 Van Echtenplein* is voornamelijk in het noorden bebouwd. Door het midden van deze locatie loopt een brede sloot. Figuur 15 is een detail uit de atlas van halverwege de 19^e eeuw. De situatie is grotendeels gelijk aan die van een halve eeuw later, behalve dat het noorden van *Locatie 3 Park Dwingeland* nog niet bebouwd was. *Locatie 6 Alteveer* heeft in deze periode nog geen bebouwing, behalve direct langs de weg (zie ook Figuur 16).

2.5 Archeologisch verwachtingsmodel (KNA 3.1 LS05)

De tien onderzoekslocaties in het centrum van Hoogeveen zijn wegens de ligging binnen de bebouwde kom niet gekarteerd voor de Indicatieve Kaart voor Archeologische Waarden (IKAW). Rondom Hoogeveen liggen terreinen met zowel lage als middelhoge trefkans. Binnen de onderzoekslocaties zijn geen archeologische waarden bekend, maar circa een kilometer ten oosten van *Locatie 4 Kaapplein* is melding gedaan van bewerkt vuursteen uit de steentijd-ijzertijd en materiaal uit de nieuwe tijd.

Omdat de tien locaties zich allemaal in het centrum van Hoogeveen bevinden, moet er op deze locaties rekening worden gehouden met bebouwing uit de nieuwe tijd. Eveneens kunnen er sporen zijn die samenhangen met de ontvening. Ten oosten van Hoogeveen liggen veenkoloniale ontginningsvlakten. Hierin komen zandkoppen voor, die met name in de steentijd gunstige locaties waren voor bewoning of andere menselijke activiteiten. Op de onderzoekslocaties moet daarom ook rekening worden gehouden met zandopduikingen onder het eventueel aanwezige veenrestant. Indien er zich onder het veen een podzolbodem heeft ontwikkeld was het terrein ten tijde van de steentijd hoogstwaarschijnlijk droog genoeg voor bewoning. Archeologische indicatoren die uit de steentijd en metaaltijden tijdens het booronderzoek in de bodem kunnen worden aangetroffen, kunnen bestaan uit houtskoolconcentraties die het restant kunnen zijn van haardplaatsen, bewerkt en/of verbrand vuursteen, scherven aardewerk, voorwerpen van metaal of resten van metaalbewerking. De verwachte complextypen zijn nederzettingen. Over de omvang en diepteligging van de mogelijk aan te treffen cultuurlagen is nog niets bekend.

Voor alle tien de locaties geldt dat er bebouwing aanwezig is met leidingen en huisaansluitingen (informatie van KLIC). Mogelijke verstoringen zullen te maken hebben met de ontvening, het bouwrijp maken van delen van de terreinen, de aanleg van straten en parkeerterreinen en het leggen van leidingen. De verwachting is dat *locaties 1 Stationsstraat* en *6 Alteveer* grotendeels zijn verstoord door recent gesloopte gebouwen op het noordelijke deel van de beide terreinen. *Locatie 3 Park Dwingeland* is in het verleden in het noorden bebouwd geweest. Dit deel van het terrein zal verstoord zijn. In het oostelijke deel van dit terrein is de verwachting dat de bodem redelijk intact zal zijn, maar het westelijke deel is deels bebouwd en er ligt een parkeerterrein. Ter hoogte van *Locatie 9 Hoofdstraat Noord* heeft een kanaal gelopen en de verwachting is daarom dat deze locatie een sterk verstoord bodem heeft. *Locaties 2 Brinkstraat* en *5 Beukemaplein* zijn tot vrij recentelijk als weiland in gebruik geweest, maar zijn nu grotendeels bebouwd. Rond deze bebouwing is de bodem waarschijnlijk niet verstoord. Voor de overige locaties wordt vanwege de bebouwing veel verstoring verwacht (*locaties 4 Kaapplein, 7 Schutstraat, 8 Reviusplein, 10 Van Echtenplein*).

3. Veldonderzoek

3.1 Plan van Aanpak veldonderzoek (KNA 3.1 VS01)

Voor het inventariserende booronderzoek is gebruik gemaakt van een drie centimeter steekguts in combinatie met een edelmanboor met een diameter van zeven centimeter. Op deze wijze is bepaald in welke mate de bodem intact is en wat de kans is op archeologische lagen en/of grondsporen. Indien de bodem niet geheel verstoord was, is de boring nageboord met een edelmanboor met een diameter van twaalf centimeter om meer grond naar boven te krijgen voor een zeefmonster.

Conform eisen van het Drents Plateau zijn in eerste instantie in een verkennende fase zes boringen per hectare uitgevoerd met een minimum van zes boringen per locatie, in totaal 96 boringen. Bij een (redelijk) gave bodem is dit aantal in een tweede, karterende, fase uitgebreid tot gemiddeld twintig boringen per hectare (in totaal 71 aanvullende boringen op *locaties 3 Park Dwingeland, 4 Kaapplein, 5 Beukemaplein, 6 Alteveer en 10 Van Echtenplein*).

Het opgeboorde zand is gezeefd op een 4 mm zeef en evenals het veen bekeken op de aanwezigheid van archeologische indicatoren. Daarnaast zijn de diepte, lithologie en kleur (m.b.v. Munsell) bepaald alsmede alle overige bijzonderheden en archeologische indicatoren zoals houtskool, bewerkt of verbrand vuursteen, aardewerk, etc. De diepte van de boringen varieert tot 240 cm onder het maaiveld.

De boorpunten zijn ingemeten aan de bestaande bebouwing, waarbij rekening is gehouden met de ligging van de vele leidingen in de gebieden. Van alle boringen zijn de RD-coördinaten bepaald met behulp van GPS. De hoogten van alle boorpunten zijn met behulp van het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN) bepaald. Voor de RD-coördinaten en de NAP-hoogtes van de afzonderlijke boorpunten wordt verwezen naar de boorstaten in Appendix III. Wegens de bestrating en begroeiing op de verschillende terreinen was het uitvoeren van veldkarteringen onmogelijk. Tijdens het veldonderzoek is het verwachtingsmodel zoals geformuleerd in hoofdstuk 2.5 getoetst.

3.2 Resultaten veldwerk (KNA 3.1 VS02, VS03)

1 Stationsstraat

In dit 0,4 hectare grote plangebied zijn zes boringen geplaatst (nummers 101 tot en met 106; zie Appendix III: Figuur A). Op de noordelijke helft heeft een huis gestaan. Dit deel is nog deels betegeld en er is deel van een onderkeldering zichtbaar. Boring 101 laat een tot 180 cm diep verstoorde bodem zien. De overige vijf boringen bevatten een verstoorde bovenlaag tussen de 95 en 140 cm dik. Hieronder is in boringen 102, 103 en 105 een laag veenrestant waargenomen, gevolgd door een zeer lichte en dunne BC-horizont

en het gele zand (C-horizont). Het zand bevindt zich op een diepte van circa 8,8 meter boven het NAP. Bij de overige twee boorpunten is de bodem tot op de BC-laag verstoord.

Er is dus geen goed ontwikkelde podzolbodem op deze locatie waargenomen. Er zijn tijdens het veldwerk geen archeologische indicatoren aangetroffen.

2 Brinkstraat

Locatie Brinkstraat is grotendeels bebouwd met een museum. Ook op deze locatie zijn zes boringen gezet (nummers 201 tot en met 206). Boring 204 is direct ten westen van het museumgebouw geplaatst. Hier was de bodem tot in het gele zand op 170 cm onder het maaiveld verstoord. De overige boringen, behalve boring 203, bevatten onder de verstoorde bovenlaag van 70 tot 110 cm dikte een veenlaag. Het veen bevindt zich tot 160-185 cm onder het maaiveld en gaat rond 8,5 meter boven het NAP over in geel zand, de C-horizont. Op deze locatie heeft dus geen podzolvorming plaatsgevonden.

Boring 203 is in het noordoosten van het plangebied geplaatst en tot een diepte van tenminste 180 cm verstoord. Dit heeft hoogstwaarschijnlijk te maken met het gebouw dat hier vlakbij gestaan heeft en ten tijde van het veldwerk reeds was gesloopt (zie Appendix III: Figuur A, rechts van boring 203). Er zijn op deze locatie geen vondsten gedaan.

3 Park Dwingeland

In dit circa 4 hectare grote onderzoeksgebied zijn in eerste instantie 30 boringen gezet (zie Appendix III: Figuur B). Hierbij bleek dat vooral in het noord- en zuidwesten van het terrein, respectievelijk op een deel van het parkeerterrein en bij bebouwing, de bodem slecht van kwaliteit was. In het midden van het terrein en vooral in de oostelijke helft van gebied bleek de bodem een redelijk intact podzolprofiel te bevatten. Hier is dan ook het onderzoek met 36 boringen uitgebreid tot een karterende fase, waarbij op de delen met een gave bodem een dichtheid van twintig boringen per hectare is bereikt.

In totaal acht boringen konden niet worden doorgezet wegens teveel weerstand (nummers 318, 319, 321, 323, 327, 340, 358 en 360). Hierbij zijn steeds twee pogingen gedaan met een puinboor. De meeste van deze boringen bevinden zich in de nabijheid van gebouwen en op het parkeerterrein waar veel leidingen lopen. Tien boringen lieten een verstoorde bodem zien tot in de C-horizont (nummers 307, 315, 324, 330 en 354) of tot op het leem (nummers 306, 325, 334, 348 en 366). Alle overige boringen bevatten een redelijk intacte podzolbodem. Het zand bevindt zich hier op circa 11-11,5 meter boven het NAP. De verstoringsdiepte varieert van 45 tot 165 cm onder het maaiveld.

Tijdens het veldwerk zijn twee mogelijke artefacten gevonden. In boring

364 werd een klein fragment vuursteen gevonden dat een mogelijke afslag is. Het is echter niet met zekerheid te zeggen of het afkomstig is van menselijke activiteiten of dat het natuurlijk is gevormd. Hetzelfde geldt voor een stuk vuursteen met enkele negatieven die in boring 353 gevonden is. Er zijn verder geen eenduidige archeologische indicatoren gevonden.

4 Kaapplein

Deze locatie is grotendeels bebouwd en bevat in het zuidwesten een parkeerterrein (zie Appendix III: Figuur C; boringen 401 tot en met 413). Op deze parkeerplaats zijn boringen 401 tot en met 403 geplaatst, maar bij alle drie de boorpunten is weerstand ondervonden op 70-95 cm onder het maaiveld. Boringen 404 en 405 zijn in het zuidoosten van het gebied gezet, op de locatie van een voormalig politiebureau dat ten tijde van het onderzoek reeds gesloopt was. Net buiten het voormalig politiebureau is de bodem tot 165 cm diepte verstoord, maar bevat nog een BC-horizont (licht bruingele overgangslaag) van een podzolbodem. Boring 405 is binnen de omtrek van het politiebureau geplaatst en is tot tenminste 240 cm diep verstoord. Boring 411, gezet bij recentelijk gesloopte bebouwing, bleek veel weerstand te bevatten en kon niet worden doorgezet.

De bodem aan de oostelijke zijde en in het noorden van de onderzoekslocatie bleek grotendeels intact te zijn. In de boringen werd hier nog een veenpakket aangetroffen. Drie boringen (nummers 407, 412 en 413) bleken onder het veenpakket geen podzolbodem te bevatten. Ten noorden en noordoosten van deze drie boringen, die een lijn vormen door het gebied, is onder het veen wel een podzolprofiel aangetroffen. Omdat het zuidelijke deel verstoord is, is niet te zeggen of hier oorspronkelijk ook een podzolbodem heeft gezeten, maar gezien de resultaten van de zuidelijker gelegen vijfde locatie (Beukemaplein) is dit wel aannemelijk. Het lijkt dan ook dat we bij de drie boorpunten zonder een podzolbodem te maken hebben met een natter gedeelte, zoals een kleine geul.

Vanwege de redelijk intacte bodem in het noorden en noordoosten van het gebied, is er hier een karterende fase uitgevoerd waarbij extra acht boringen zijn gezet (nummers 414 tot en met 421). Behalve bij boring 419 waar weerstand werd ondervonden, is ook bij deze boringen een podzolbodem onder de veenlaag aangetroffen. Het zand bevindt zich op deze locatie op circa 10,5 meter boven het NAP. Er zijn tijdens het onderzoek geen archeologische vondsten gedaan.

5 Beukemaplein

Op dit circa 1,6 hectare grote terrein zijn in eerste instantie 10 boringen gezet (nummers 501 tot en met 510; zie Appendix III: Figuur D). Deze locatie bestaat voornamelijk uit een parkeerterrein met dunne groenstroken rondom.

Op vier boorpunten werd op meer dan een meter diepte veel weerstand ondervonden (nummers 503, 504, 506 en 510). Ter hoogte van boring 505 is de bodem tot in het leem verstoord. Behalve boring 502 waar onder het veen geen podzolbodem werd waargenomen, bevat de bodem van de overige boringen een podzolprofiel. Omdat deze boringen verspreid over het terrein lagen, is besloten om voor een karterende fase het hele parkeerterrein mee te nemen en zijn er 23 extra boringen geplaatst. Over het algemeen lieten deze extra boringen een redelijk intact podzolprofiel onder veen zien. Boringen 513, 517 en 528 waren tot grote diepte verstoord. Verder zijn boringen 512, 514, 532 en 533 gestaakt wegens teveel weerstand op een gemiddelde diepte van circa een meter onder het oppervlak. De diepte van het zand is op deze locatie erg verschillend: 10,5 tot 11,5 meter boven het NAP. Er zijn in de boringen geen archeologische vondsten gedaan.

6 Alteveer

Het zuidelijke deel van dit 0,4 hectare grote terrein is bebouwd. Op de rest van het perceel zijn in eerste instantie zes boringen geplaatst (nummers 601 tot en met 606). De boringen in het noordelijke deel van het terrein laten een grotendeels verstoorde bodem zien. Hier heeft in het recente verleden bebouwing gestaan. De boringen die in het midden van het perceel zijn gezet bevatten een redelijk intact bodemprofiel. Rond 11 meter boven het NAP, oftewel op circa een meter onder het maaiveld is een B-horizont (donkerbruine inspoelingslaag) van een podzol aanwezig. Vanwege de deels intacte bodem zijn hier in een karterende fase nog twee extra boringen geplaatst (nummers 607 en 608). Ook op deze boorpunten bleek de bodem redelijk gaaf te zijn. Er is in boring 608 een klein fragment vuursteen aangetroffen dat -evenals de twee fragmenten die op Locatie 3 Park Dwingeland zijn gevonden- een mogelijk artefact is. Dit houdt in dat niet met zekerheid kan worden bepaald of het fragment natuurlijk is of door menselijke activiteiten is bewerkt.

7 Schutstraat

Op dit 0,35 hectare grote onderzoeksgebied zijn zes boringen geplaatst (nummers 701 tot en met 706; zie Appendix III: Figuur E). Het noordelijke deel van het gebied is bebouwd en ten noorden hiervan lopen leidingen. Boorpunten 702, 704 en 705 zijn tot op het keileem verstoord, respectievelijk op 100, 170 en 110 cm diepte. In boringen 701 en 703 werd op 120 en 110 cm onder het maaiveld oftewel op circa 11,5 meter boven het NAP de gele C-horizont aangetroffen, gevolgd door leem. Op boorpunt 706 is een ondoordringbare puinlaag aangetroffen op een diepte van 60 cm. Na twee pogingen met een puinboor is deze boring gestaakt. De bodem is dus tot in de C-laag verstoord, waardoor niet kon worden vastgesteld of er zich een

podzolbodem heeft gevormd. Er zijn tijdens het veldwerk geen archeologische indicatoren in de boringen waargenomen.

8 *Reviusplein*

Op dit terrein van een kwart hectare zijn zes boringen geplaatst (nummers 801 tot en met 806; zie Appendix III Figuur E). Hieruit bleek dat de oostelijke helft van het terrein tot in de C-horizont verstoord was. De westelijke helft (boringen 801 tot en met 803) bevat een redelijk intacte bodem met een podzolprofiel. De bodem is tot op dit zand verstoord, ongeveer 11 meter boven het NAP. Bij boringen 801 en 803 werd een B-horizont (donkerbruine inspoelingslaag) aangetroffen en bij boring 802 een BC-horizont (licht bruingele overgangslaag). Onder het gele zand werd in drie boringen keileem waargenomen, namelijk in boringen 801, 802 en 806. Ondanks de grotendeels intacte bodem in het westen van het terrein, zijn er geen archeologische indicatoren aangetroffen.

9 *Hoofdstraat Noord*

Deze onderzoekslocatie is circa 0,6 hectare groot en bestaat uit twee straten met een middenberm en parkeerplaatsen (zie Appendix III: Figuur F). In geen van de zes boringen (nummers 901 tot en met 906) is een intacte bodem aangetroffen. Op de locaties van boringen 901, 903 en 905 is de bodem in ieder geval tot een diepte van twee meter verstoord. Bij de overige drie boringen is de verstoring tot in de C-horizont aangetroffen, op een diepte tussen 160 en 200 cm onder het maaiveld. De diepte van deze verstoring ligt rond 10 meter boven het NAP. Er zijn in de boringen geen vondsten gedaan.

10 *Van Echtenplein*

Deze locatie is in het zuidwesten en noorden bebouwd, in het zuidoosten bevindt zich een parkeerterrein. Op deze locatie zijn in eerste instantie zeven boringen uitgevoerd (nummers 1001 tot en met 1007; zie Appendix III: Figuur G). In het noordelijke deel zijn boringen 1006 en 1007 geplaatst. De eerste boring bevatte weerstand op een meter diepte en boring 1007 liet een tot op de leem verstoord bodem zien. Boring 1005 is ten westen van het parkeerterrein geplaatst en bleek eveneens tot op het leem verstoord te zijn.

De bodem op het plein bleek redelijk intact, waarna de boringen met twee zijn uitgebreid (nummers 1008 en 1009) om op een gemiddelde van twintig boringen per hectare uit te komen. In boringen 1001, 1002, 1004 en 1008 bleek nog een B-horizont (donkerbruine inspoelingslaag) van een podzolbodem aanwezig te zijn op een diepte van circa 11 meter boven het NAP. Ter hoogte van boring 1003 bevat de bodem nog een BC-laag (bruingele overgangslaag), maar deze was verstoord tot op het keileem. Keileem werd ook aangetroffen in boringen 1001, 1004 en 1005. Er zijn in dit deelgebied geen

eenduidige archeologische vondsten gedaan. In boring 1004 is in de B-horizont een kleine snipper houtskool aangetroffen, maar dit hoeft niet van menselijke activiteiten afkomstig te zijn.

4. Conclusies en advies (KNA 3.1 VS07)

4.1 Conclusies

Op tien locaties binnen de bebouwde kom van Hoogeveen is verkennend archeologisch veldonderzoek uitgevoerd. Er zijn in het verleden geen meldingen gedaan van archeologische vondsten of terreinen binnen deze locaties. De terreinen zijn grotendeels bestraat en bebouwd en bevatten veel leidingen. Voorafgaand aan het veldwerk is een archeologisch verwachtingsmodel opgesteld. De resultaten van het veldwerk voldoen hier deels aan.

1 Stationsstraat

Deze locatie heeft een verstoorde bovenlaag van 95 tot 140 cm. In het noorden is de bodem sterk verstoord. Dit komt overeen met het eerder opgestelde verwachtingsmodel. In het zuiden en oosten is er onder het deels nog aanwezige veenrestant echter nog een zeer zwak ontwikkeld podzolprofiel waargenomen op circa 8,8 meter boven het NAP. Dit houdt in dat het terrein in het verleden hoogstwaarschijnlijk te nat is geweest voor bewoning. De kans op vondsten en sporen uit de nieuwe tijd is klein vanwege de dikke verstoorde bovenlaag.

2 Brinkestraat

Volgens het verwachtingsmodel kan op deze locatie rond het gebouw een redelijk intact bodemprofiel worden verwacht. Dichtbij het museum en ook bij het reeds gesloopte gebouw ten oosten van de locatie is de bodem tot grote diepte verstoord. De overige boringen laten een redelijk intacte bodem zien: onder het veen is op een diepte van circa 8,5 meter boven het NAP het pleistocene zand waargenomen. Hierin heeft zich echter geen podzolbodem gevormd. Het terrein is evenals bij de noordelijker gelegen Locatie 1 Stationsstraat hoogstwaarschijnlijk te nat geweest voor bewoning in de steentijd en later. De bovenlaag is tussen 70 en 110 cm diep verstoord. Hierdoor is de kans op onverstoorde latere sporen klein.

3 Park Dwingeland

Het zuidwestelijke en noordwestelijke deel van het gebied is grotendeels verstoord. Hier werd ook in de boringen veel weerstand bevonden. In het midden en vooral het park in het oosten van het gebied is de bodem grotendeels intact. Dit werd ook verwacht. Volgens het verwachtingsmodel werd in het noordoosten verstoring wegens bebouwing verwacht, maar dit is in de boringen niet aangetroffen. De aanwezigheid van archeologische grondsporen is in het midden en oosten van het gebied niet uit te sluiten. Er

zijn in twee boringen stukken vuursteen gevonden die mogelijk natuurlijk zijn, maar ook door de mens kunnen zijn gemaakt. Er zijn verder geen eenduidige archeologische indicatoren aangetroffen.

4 Kaapplein

Vooraf wegens de bebouwing werd op deze locatie veel bodemverstoring verwacht. Het zuidelijke deel van het terrein is verstoord, maar op het noordelijke deel is de bodem redelijk intact. Behalve in drie boringen die waarschijnlijk ter hoogte van een oude geul zijn gezet, is onder het veenpakket dat in de boringen werd aangetroffen een podzolbodem waargenomen. De aanwezigheid van archeologische grondsporen kan niet worden uitgesloten op dit noordelijke deel. Ondanks extra boringen zijn er echter geen archeologische vondsten gedaan.

5 Beukemaplein

Dit terrein is vroeger als weiland in gebruik geweest en voor zover bekend heeft hier geen bebouwing gestaan. De boorresultaten voldoen aan redelijk aan het verwachtingsmodel voor deze locatie. De bodem is hier redelijk intact. In veel boringen werd nog een deel van het oorspronkelijke veenpakket aangetroffen gevolgd door zand waarin zich een podzolbodem heeft gevormd. Dit houdt in dat het hoogstwaarschijnlijk droog genoeg is geweest voor bewoning in de prehistorie en de aanwezigheid van archeologische grondsporen kan dan ook niet worden uitgesloten. Er zijn echter geen archeologische indicatoren aangetroffen.

6 Alteveer

De resultaten van het veldwerk komen niet overeen met de verwachting. Het terrein is grotendeels bebouwd (geweest), maar de bodem in het midden van het terrein is redelijk intact. Het aantal boringen is in een karterende fase met twee uitgebreid, die ook een redelijk intacte bodem lieten zien. De aanwezigheid van archeologische grondsporen kan op deze locatie niet worden uitgesloten. Er is een mogelijk artefact gevonden, maar er zijn geen verdere archeologische indicatoren aangetroffen.

7 Schutstraat

Het noordelijke deel is volgens de historische kaarten in ieder geval vanaf het begin van de 19e eeuw bebouwd geweest. Op het zuidelijke deel is het terrein echter ook verstoord tot meer dan een meter diepte. De verstoring reikt tot in de C-horizont of het eronder liggende leem. Hierdoor kan niet worden bepaald of er een podzolbodem aanwezig was of niet. Het gele zand bevindt zich op een diepte van circa 11,5 meter boven het NAP, ongeveer drie meter hoger dan op de eerste twee locaties. Aangenomen kan worden dat hier een